

JAN RAMBERG, Inledning till köprätten, Norstedts Juridik, 1993, 181 s.,
BERT LEHRBERG, Köprätt, Norstedts Juridik, 1993, 229 s.

1905 års köplag torde allmänt ha ansetts som en hörnpelare i civilrätten och det är därför naturligt att ett stort intresse har knutits till den nya köplagen från år 1991. Detta intresse har kommit till uttryck bl. a. på det sättet att många böcker om den nya köprätten redan har sett dagens ljus.

Bland de senaste finns Jan Rambergs Inledning till köprätten och Bert Lehrbergs Köprätt. Det skall genast sägas att böckerna är helt olika. Jan Rambergs bok är en kortfattad, allmän översikt medan Bert Lehrbergs bok — om än inte heller den är särskilt omfattande — innehåller en redovisning av och kommentar till samtliga bestämmelser i köplagen.

Jan Rambergs bok innehåller cirka 100 sidor skriven text. Efter ett inledande avsnitt om bakgrunden till den nya köplagen tar Jan Ramberg upp frågan om tolkning och tillämpning av köplagen. Avsnittet är intressant men resonemangen blir ibland lite förenklade och schematiska. Inte minst gäller detta diskussionen om förhållandet mellan 1980 års Wien-konvention om internationella köp (CISG) och den nya köplagen.

Under det nordiska köplagsarbetet övervägdes om CISG skulle kunna inkorporeras så att bestämmelserna i konventionen blev direkt tillämpliga som allmän köplag i de nordiska länderna. I flera länder har man gjort på det sättet. CISG utgör emellertid, som de flesta konventioner, en balans mellan olika rättssystem och lagstiftarna i de nordiska länderna ansåg därför att det var nödvändigt att på en del punkter finna avvikande lösningar på det nationella nordiska planet. Vid utformningen av de materiella reglerna i den nya köplagen har man beaktat CISG:s bestämmelser så långt det går men man har, som också remissinstanserna genomgående förordat, inte funnit skäl till någon fullständig anpassning (prop. 1988/89:76 s. 24 f.).

Jan Ramberg talar varmt för att man, när man söker ledning för tillämpningen av en viss bestämmelse i den nya köplagen, skall ta hänsyn till rättspraxis i andra länder rörande tolkningen av bestämmelserna i CISG liksom till ledande kommentarer till CISG för att undvika att en tillämpning av köplagen alltför mycket kommer att avvika från CISG. Det har man säkert många gånger anledning att göra. Men det gäller då att vara klar över om regleringen i den svenska köplagen verkligen stämmer överens med CISG. Här tycker jag att Jan Ramberg inte har manat till tillräcklig — om ens någon — försiktighet. I och för sig är naturligtvis utrymmet för mera ingående resonemang begränsat i en bok av det här slaget. Men då är det också extra viktigt att inte ge signaler som kan leda i fel riktning.

Jan Ramberg är "uppvuxen" med 1905 års köplag och detta präglar framställningen. Genomgående jämförs reglerna i den nya köplagen — förutom med CISG:s regler — med de i 1905 års lag. Vid ett närmare studium av köprätten är en sådan jämförelse många gånger nödvändig, bl. a. för att kunna bedöma vilken betydelse som köprättsliga avgöranden enligt 1905 års lag har i dag. Men för att kunna tillgodogöra sig detta fordras nog att man redan har grundläggande kunskaper om köprätten. Har man inte det är det knappast någon idé att ge sig in på

jämförelser mellan olika system. Detsamma gäller bedömningen av olika reglers lämplighet (se exempelvis s. 68). Saknar man kunskaper om köprätt saknar man nog också förutsättningar att kunna bilda sig en egen uppfattning om hur de olika reglerna bör vara utformade. På den nivån vill förmodligen de flesta enbart ha reda på vad som gäller.

Detta aktualiserar frågan för vem boken är skriven. Titeln synes närmast leda till tanken att den är avsedd för den som ännu inte kan något om köprätt men vill lära sig. Jag tror emellertid att den får ut mest av boken som kan en hel del om 1905 års köplag och nu vill uppdatera sig. Då kan boken ha ett värde. Den beskriver på ett lättläst sätt hur reglerna i den nya köplagen ser ut och man får reda på viktigare likheter och skillnader i förhållande till 1905 års lag. För en läsarkategori som den nu antagna är det naturligtvis också en fördel att bli matad med hänvisningar till motsvarande regler i CISG. Och som grädde på moset finns en rätt omfattande redovisning av hur de viktigare standardavtalen har löst motsvarande frågor. Det ger boken en praktisk touche och illustrerar på ett utmärkt sätt förhållandet mellan lagstiftningen och marknadspraxis. Den som inte kan något om köprätt är förmodligen mindre entusiastisk. Det tidigare redovisade greppet att bygga framställningen på en jämförelse mellan den nya köplagen, 1905 års köplag och CISG torde då närmast bli förvirrande. Detsamma gäller frånvaron av förklaringar av många begrepp, exempelvis funktions- och hållbarhetsgarantier (s. 28) och specifikation (s. 70).

Jan Ramberg känner väl sin köprätt och rör sig obehindrat mellan olika delar av ämnet. Jag tror att han har haft ganska trevligt när han skrev den här boken. För den som snabbt vill fräscha upp gamla kunskaper och titta lite översiktligt på en viss fråga kan boken vara ett gott alternativ. Men för andra är det nog bättre att lägga pengarna på en annan bok.

Kan Bert Lehrbergs bok då vara ett alternativ? Ja, den är helt annorlunda upplagd. Bert Lehrberg vecklar inte in sig i teorier om hur köplagen skall tillämpas eller om hur köplagens regler förhåller sig till CISG och han gör inga jämförelser med 1905 års lag. I stället är det en rent faktabaserad bok. Läser man igenom de 163 sidorna skriven text får man reda på vad den nya köplagen innehåller.

Nu är det knappast en bok som man läser rakt igenom. Det stora fakta-innehållet och frånvaron av förklarande övergångar mellan olika avsnitt gör att man inte orkar. Det här är en handbok som man kan slå upp när man vill ha svaret på en given fråga, inte en lärobok. Visserligen sägs i förordet att boken bör kunna användas även som lärobok men det tvivlar jag på.

I bokhyllan hos praktiskt verksamma jurister, att slås upp vid behov, tror jag däremot att boken kommer mycket väl till sin rätt. Det är en innehållsmättad och gedigen framställning och den är — till skillnad från praktiskt taget alla andra böcker på området — neutral. Författaren uttrycker inga egna preferenser för eller mot enskilda reglers berättigande. Han talar bara om hur reglerna ser ut. Det är ett angreppssätt som jag vet att många har efterlyst och som jag tror att många kommer att uppskatta. Man behöver aldrig fundera två gånger på riktigheten av

det som står i boken. Det som står där återger gällande rätt och inget annat.

Jan Rambergs och Bert Lehrbergs böcker är som framgått helt olika. Båda kommer säkert att finna sina läsare. Om man kunde kombinera dem och baka samman Bert Lehrbergs neutrala faktaframställning med Jan Rambergs lättsammare och mera pedagogiska skrivsätt skulle man dessutom få en utmärkt lärobok i köprätt för studenter.

Göran Karlstedt